

nde, for at han kan blive stillet saa gunstigt som her foreslaaet. Efter det Forslag, som blev forelagt af Regeringen, vilde en Landarbejder, der købte et Hus til 4,000 Kr., komme til at være i Rente og Afdrag ca. 119 Kr. om Aaret; efter Udvalgets Forslag vil han komme til at betale, jeg tror, 108 Kr. Forfælleren er altsaa paa dette Punkt 11 Kr. om Aaret. Det skal nu være langt fra mig at mene, at det ikke er en ret væsentlig Udgift for Landarbejderen. Jeg mener, at det netop er en Udgift af Betydning for Landarbejderen, 11 Kr. om Aaret, men det, som jeg vilde paapege, var, hvilket Offer Staten maa bringe, for at Landarbejderen kan tjene disse 11 Kr. om Aaret og saa se, om ogsaa disse 11 Kr. om Aaret er dette Offer værd. Det er nu ikke saa let at udregne, hvad Staten i Virkeligheden ofrer ved at udlaaene Penge paa de Vilkaar, som der her er angivet. Jeg har ladet det udregne hos meget sagkundige Folk, og jeg skal fortælle dig Resultatet, idet jo Enkeltheder ganske sikkert i høj Grad vilde trætte det høje Ting. Det opgives saaledes, at Statskassen vil saa en Udgift een Gang for alle af 694,375 Kr., hvilket man kommer til ved at kapitalisere det stadige Tab af $\frac{1}{4}$ pCt. Rente, for det andet vil Statskassen i Løbet af 74 Aar have et Tab af tilsammen 4,370,890 Kr. Hvis man nu vil lægge disse to Beløb sammen, faar man et samlet Tab af 5,065,265 Kr. Jeg skal her bemærke, at det jo er iøjensaldende, at dette, at man sammenlægger to Tal, hvoraf det ene er et Tab een Gang for alle og det andet et Tal, der fremkommer ved at lægge Tab sammen, som hvad i Løbet af 74 Aar, ikke er ganske korrekt, idet man for det sidstnævnte Tals Vedkommende ikke har taget Rentetabet med, men det her opgivne vil dog tilnærmelsesvis blive det Tab, som Staten vil have. Jeg er nu temmelig overbevist om, at man vil kunne naa det Formaal, som tilsigtes ved dette Lovforslag, naar man holder sig til Mindretallets Standpunkt i Kommissionen, det Standpunkt, som Regeringen har indtaget, men dert er jo Flertallet uenigt med mig. Det kan være, jeg ser fejl derpaa, og jeg tror ogsaa, det er rigtig, at man kan bringe nogle Ofre fra Statskassens Side for at faa et gunstigere Resultat for Arbejderne frem, men jeg vil dog henstille, om Tinget mener, at en saadan Udgift for Statskassen virkelig ækvivalerer eller vejer op mod den gunstigere Stilling, som Arbejderen kan faa ved at være 11 Kr. mindre om Aaret. — Til Endringsforslagene under Nr. 29—31 har jeg ingen Bemærkninger at gøre, heller ikke til Nr. 32—39. Det ærede

Medlem for Sorø Amts 2den Valgfreds (B. Christensen) ønskede at høre en Udtalelse fra mig i Anledning af det Endringsforslag, der af det ærede Medlem og 3 andre ærede Medlemmer af Udvalget er stillet under Nr. 40 og som gaar ud paa, at det ved Loven skulde tillades Landarbejderen at opføre Lejehuse paa Jorden, dog at disse Lejehuse ikke maa tage en større Del bort af Lodden end 1 Stk. Land. Det ærede Medlem ønskede særlig at vide, om jeg mente, at man fra Administrationens Side vilde stille sig velvilligt over for en Landarbejder, som havde en gammel Fader eller Moder, som han skulde have til Huse, og give ham Tilladelse til uanset Panteobligationen at opføre et Lejehus til denne Fader eller Moder. Jeg kan forsitte det ærede Medlem om, at Administrationen altid vil stille sig imødekommende, men i Reglen vil der ikke være nogen særlig Anledning, forekommer det mig, for en Landarbejder til at opføre et helt nyt Hus paa sin i Forvejen temmelig lille Lod, han vil vel tage sin Fader eller Moder ind i et Bøvelse i sit Hus, det bliver jo ganske gode Huse, som godt ville kunne rumme ogsaa en Indsiddere, og jeg tror, der er nogen Fare ved at fastslaa, at Lejehuse maa opføres paa disse Lodder. Jeg tror, at man derved i Loven giver en Anvisning, som let kan blive misbrugt, og jeg tror ikke, der er Anledning til at indsætte noget saadant i Loven. — Forslaget under Nr. 41 kan jeg forbigaa. — Forslag under Nr. 42 skal jeg derefter ligeledes i Henhold til en Bemærkning fra det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgfreds udtale mig om. Det er en særlig Bestemmelsen i § 21, 1ste Stykke, som motiverede Mindretallets Endring her, idet det ærede Medlem udtalte, at naar der staar i § 21, at der paa Ejendommen skal vedligeholdes et almindeligt Husmandsbrug, saa vilde vedkommende Landarbejder derved være hindret i at leje nogen Jord ved Siden af og drive den, naar han gjorde det i saadant Omfang, at han ikke længere førte et Husmandsbrug paa Lodden. Ja, det er ganske rigtigt, naar en Landarbejder forandrer sin Ejendom fra at være Husmandsbrug til at være et større Brug, der nærmer sig et Gaardbrug, ja saa er Betingelsen ikke længere til Stede for, at han kan faa denne Understøttelse eller disse Goder, som Loven giver ham som Landarbejder; naar han gaar over til anden Virksomhed end den, som denne Lov netop sigter til at fremme, saa er Betingelsen ikke længere til Stede. Der maa altsaa findes enten i Panteobligationen eller i Loven en Bestemmelse om, at naar han ikke mere driver denne Lod